

Гани КАРАМАНАГА

ЛИЈЕЧЕЊЕ ХРОНИЧНИХ БОЛЕСТИ ПРИРОДНИМ ФАКТОРИМА

УВОД

Др Петар Миљанић (1849-1897) је поред бројних радова из медицине објавио и студију у „Гласу Црногораца“: „Улцињ као морско купатило и климатична станица”. Из те студије издвајамо констатацију да: „Морска клима, као и купање у мору стишавају и кријепе, тонизирају и одмарају уморни мозак културног човјека”.

Научник свјетског гласа, Михаило Пупин, 1910. г. се обратио Министарству унутрашњих дјела Књажевине Црне Горе са молбом да се у Улцињу отвори санаторијум за бањско-климатско лијечење појединих болести. Краљ Александар је дао указ о проглашењу Улциња „за бањско-климатско љечилиште, а сумпорни алкални извор за љековиту воду”.

У својој студији о Улцињу, као могућем центру за бањско-климатско лијечење, др Кујачић каже: „све потребне природне услове, које се траже у том погледу једног приморског мјеста и правога љечилишта, даје нам у потпуности у свом неизмјењеном природном богатству Улцињ са својим дивним игалом, јединственом згодном за љековито купање морском пучином и најљепшом, управо највеличанственијом околином”.

На подручју Улциња постоји 40 насељених мјеста, а од којих само 10 сачињавају градско подручје. С обзиром на то да природни фактори за могућност лијечења постоје у скоро сваком од њих, то сматрамо сасвим оправданим да овај реферат презентирамо данашњем научном скупу.

ЉЕКОВИТИ ФАКТОРИ

На овим локалитетима постоји седам љековитих фактора:

- Морска вода потребне топлоте у љетњем периоду,
- Минерална сумпоровита вода температуре 14°C,
- Морска со у различитим растворима,
- Пијесак благо радиоактиван са љековитим термичким својствима,
- Сона матична лужина, која се добија из солане,
- Клима са најбољом инсолацијом, коју нема ниједно друго мјесто на овом поднебљу и шире.

Основне карактеристике климе

– Средња температура ваздуха се креће у просјеку 8,8°C у јануару, док у јулу/августу мјесецу прелази 30°C, а највише дневне осцилације су 3-4°C, што је битно за прилагођавање организма.

– Средња температура мора се креће у просјеку од 11°C у јануару до 24-26°C у јулу/августу, што омогућава купање у морској води, као и примјену аеросол терапије у приобалном дјелу у трајању од шест мјесеци.

– Сланоћа – салинитет мора је највећа на морској површини, а најмања уз саму обалу, а поготово у близини ушћа ријеке Бојане и залива Порто Милена. Највећа је у фебруару 38,5‰, а најмања у априлу 37,8‰. Салинитет достиже максимум током љета, до септембра.

– Море је тамно-плаве боје са највећом провидношћу љети, до 38 m. На пучини испред Улциња измјерена је највећа провидност на Јадрану 56 m.

– Средња висина плиме и осјеке је 31 cm.

– Број дана у години са температуром изнад 18°C је 194 или 54% годишње.

– Сунчаност Улцињског подручја је међу највећим на Медитерану са око 2700 часова годишње, или око 7 сати просјечно дневно, што значи да се *Инсолација* са својим позитивним ефектом може користити у здравствено-рекреативне сврхе током читаве календарске године.

Вегетација у приобалном дјелу Улциња је типична медитеранска, а највећи комплекс борове шуме се пружа испод брда Пињеш до мале градске плаже. У овом појасу се налази и увала са извориштем љековите сумпоровите воде.

Болести и стања која се могу лијечити
природним факторима

1. Хронична гинеколошка обољења са посебним акцентом на примарни и секундарни стерилитет,
2. Рехабилитација посттрауматизма и постоперативна рехабилитација,
3. Лијечење и рехабилитација хроничних болести локомоторног система,
4. Лијечење и рехабилитација појединих неуролошких болести и стања,
5. Лијечење појединих хирушких болести,
6. Лијечење астме и хроничне опструктивне болести плућа,
7. Лијечење појединих кожних болести
8. Рехабилитација код појединих психо-соматских болести.

Како се данас користе природни фактори
за лијечење хроничних болести

За постојећи начин коришћења природних ресурса карактеристично је да се они користе стихијски, без одређене медицинске контроле, или се неки љековити фактори уопште не користе:

1. Сумпоровита – минерална вода се користи директним купањем на самом изворишту (подручје тзв. „женске плаже” у близини Хотела Албатрос, насеље Лиман и Валданос) или се користи да се пије код стомачних болести.

2. Пијесак се користи на Малој, а више на Великој плажи, али такође без медицинске контроле пацијената. Не врши се дозирање терапије, нити одређивање којим болесницима овај вид терапије помаже. Не врши се контрола температуре пјеска, а и хигијенско одржавање пјешчаних плажа се треба побољшати.

3. Пелоид-минерално блато се засада уопште не користи на организовани начин. Оно се налази у великим количинама у залеђу града Улциња (село Штој и Зогање), а позната су љековита својства нарочито код реуматских болести, посттрауматизма, варикозног синдрома, код појединих кожних болести. Може се употребити и у козметичке сврхе.

4. Сона-матична лужина се засада уопште не користи.

5. Морска со (непречишћена) се такође не користи организовано и контролисано.

6. Наравно, у трајању од шест мјесеци (мај-октобар) користи се купање у морској води.

7. Природна аеросол-терапија се користи уз саму обалу, а нарочито су дјелотворне јутарње шетње уз стјеновиту обалу гдје таласи разбијајући се уз стијене стварају мноштво микро и макромолекула за природну аеросол терапију. Овај начин лијечења под утицајем вањског амбијента је показао добре резултате, а посебно код дјечје астме и хроничне опструктивне болести плућа. Улцињ је већ препознатљив по овоме виду терапије.

ПОТРЕБЕ ЗА ИЗГРАДЊОМ ОБЈЕКТА ЗА ЗДРАВСТВЕНО-РЕКРЕАТИВНИ ТУРИЗАМ

У минулом периоду сачињена је *прединвестициона студија* Здравствено-рекреативног центра у Улцињу од стране „Центропројекта” из Београда. Предвиђена је изградња два објекта:

1. На самој Малој плажи на локацији задужбине пок. Јока Зеца и
2. На локацији између Хотела Галеб и Албатрос.

17-18. фебруара 2000. године у организацији Друштва љекара Црне Горе – Подружница Улцињ, а под покровитељством Министарства туризма и СО Улцињ, одржан је I Симпозијум о могућности развоја здравственог туризма у Улцињу.

Петнаест стручно-научних реферата је презентирано од познатих стручњака економиста, туризмолога и љекара. Указано је на неопходност приступању реализацији постојећих пројеката.

Регионални концепт развоја туризма у Улцињу предвиђен Мастер планом

У оквиру Пакта стабилности за Јужну Европу, њемачка Асоцијација за инвестицију и развој са сједиштем у Келну, а у сарадњи са Федералним министарством за економију и развој, а такође и са Министарством туризма Црне Горе, сачинила је *Мастер план* за развој туризма у Црној Гори.

Из Мастер плана

Велика плажа у Улцињу представља најдужу пјесковиту плажу на Јужном Јадрану. Посебном значају овог природног потенцијала доприносе и:

- остале рјеткости природе овог поднебља,
- историјско-културне и етничке карактеристике,
- близина Скадарског језера,
- Шаско језеро,
- Остаци старог Шаског града,
- Стари Улцињски град (преко 2000 г.)
- Маслинада (такође стара скоро 2000 г.)
- Увала Валданос као јединствено, атрактивно подручје.

Све ово доприноси посебном значају Улциња са цјелокупним својим поднебљем за развој здравствено-рекреативног туризма.

Примјери из Црне Горе и окружења

1. Институт „Др Симо Милошевић” – Игало
2. Болница за лијечење и рехабилитацију хроничних плућних болести и астме Прчањ–Котор
3. Постоје одређени третмани и у Хотелу 4. јули – Петровац
4. Кањижа – Центар за рехабилитацију и рекреацију
5. Бања „Салтерс” – Младеновац
6. Раденци – Љечилиште пружа комплетан садржај за рекреацију и лијечење
7. Лашко – Завод за медицинску рехабилитацију
8. Нови Београд – Физикална терапија

ПРИМЈЕРИ ИЗ ИНОСТРАНСТВА

1. Grado – Италија (у близини Трста)
2. Bellikon – Центар за рехабилитацију (Швајцарска)
3. Bad Hering – Рехабилитациони центар (Аустрија)
4. Viatic – Центар тхаласоптерапије (Француска).

Без намјере да умањимо значај постојећих центара у Црној Гори и окружењу, са сигурношћу тврдимо да Улцињ са својим поднебљем има најбоље услове за развој овакве дјелатности.

То се може и елаборирати неком другом приликом.

Стари Град

„Женска плажа” – извор сумпоровите воде

Увала Валданос

Ада Бојана

Улцињска Маслинада

Борова шума у Улцињу

ЛИТЕРАТУРА

1. М. Хаџибрахимовић: *Географско-туризмолошки аспекти развоја здравствено рекреативног и купалишног туризма у Улцињу*, Титоград 1992. г.
2. Ј. Кујачић: *Улцињ приморско климатско мјесто, морско љечилиште и љековита сумпоровита и муријатична бања*, 1932
3. Центропројект, Београд-Загреб 1986, Преинвестициона студија здравствено-рекреативног центра у Улцињу
4. Стратегија развоја туризма у Црној Гори, Институт економских наука, Београд 1986, (Главни аутор М. Радовић)
5. П. Бан: *Историјат развоја здравственог туризма у Улцињу*, Могућност развоја здравственог туризма у Улцињу, Друштво љекара Црне Горе – Подружница Улцињ 2000.
6. Г. Караманага: *Улцињ као могући центар за белнео-климатско лијечење са посебним освртом на ХОБП*, Могућност развоја здравственог туризма у Улцињу, Друштво љекара Црне Горе – Подружница Улцињ 2000
7. И. Драговоја: *Развој здравственог туризма у Улцињу са посебним акцентом на инострани туризам*, Могућност развоја здравственог туризма у Улцињу, Друштво љекара Црне Горе – Подружница Улцињ 2000
8. Мартиновић и сар.: *Љечење бронхијалне астме у амбулантним условима*, Југословенски Пулмолошки дани, Будва 1998.

G. KARAMANAGA

HEALTH TOURISM IN ULCINJ

Summary

Ulcinj is a world known natural sanatorium with it's special natural factors: the clear and clean blue sea, healing long sandy beaches, mineral sulfurous water, mud bath-peloid, sea salt and it's home base and the stimulating mediterranean climate.

There are six heling factors on this territory (which cannot be found elsewhere as they do here): the optimal temperature of the sea water in the summer season, the sand slightly radioactive with healing thermic features, peloid – mud bath, salty home base as well as a climate with the best insolation and suitable humidity and the air for natural aerosol therapy.

A fairly exact survey of the construction of tourist objects has been given: the construction of hotels, resorts, camps and settlements, tourist agencies for both home and foreign tourism.

These data are of great importance because, as Malic Sulejmanovic retired touristic worker said „Health tourism preceded the development of other forms of tourism in Ulcinj”.

The pathology which can be cured by peloid, mineral sulfurous water, sand, the influence of tourism in Ulcinj.

The pathology which can be cured by peloid, mineral sulfurous water, sand, the influence of the environment, has been processed.

It has also been pointed out how certain diseases are treated nowadays as well as the possibilities of development of health-recreational tourism in Ulcinj.